

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 10/1002-4/2019	
Érkezett: 2019 AUG 13.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet:	dt: 8

tárgy: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] az Alaptörvény 24.cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Balassagyarmati Törvényszék 2019. január 14. napján kelt, 14. Beüf.592/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43-a alapján semmisítse meg azt, mivel sérti az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való jogból levezethető önrendelkezési jogot, illetve ennek eljárásjogi aspektusát (eljárásjogi értelemben vett rendelkezési jog), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, és ennek részeként a bírósági eljáráshoz való jogot.

A Balassagyarmati Törvényszék hivatkozott számú végzését 2019. január 29. napján vettem át. A végzés ellen a felülvizsgálat törvényben kizárt. Perújítás, jogorvoslat a törvényesség érdekében nincs folyamatban.

Indokolásul az alábbiakat adom elő:

Édesapám, id. [REDACTED] feljelentést tett a Szécsényi Rendőrkapitányságon [REDACTED] ellen, aki 2017.07.24-én a 8-as presszóban bántalmazta oly módon, hogy a bal oldali bordájába beleütött, belesikart a karjába, felrángatta a székről és a bejárati ajtó irányába lökte. A bordája eltört, a karján a csikarás nyoma belilult, a pólója elszakadt. Édesapám karján lévő csikarás nyomát 2017.07.27-én a telefonommal lefényképeztem.

A Szécsényi Rendőrkapitányság 2017. augusztus 21-én értesítette édesapámat arról, hogy súlyos testi sértés bűntettének megalapozott gyanúja miatt a nyomozást elrendelte.

A Szécsényi Rendőrkapitányság 2018. január 22. napján kelt, 12050/285-56/2017. bü. számú határozatával a nyomozást a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozva – mivel a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásából nem várható eredmény – megszüntette. Az indokolás szerint az eljárás során id. [REDACTED]

[REDACTED] bordatorzást szenvedett, mely 8 napon túli gyógytartamú sérülés, azonban kétséget keltően nem igazolható, hogy id. [REDACTED] 2017.07.24-én szenvedte el repedéses jellegű bordasérülését. A sérülés ugyanakkor keletkezhetett a sértett által előadott módon is.”

A szakértő az egyéb észrevételei között jelezte, hogy a 2017.07.27-én készült fényképfelvétel megküldését követően szükség esetén a szakértői véleményét kiegészíti.

A határozat ellen édesapám panaszt terjesztett elő a Balassagyarmati Járási Ügyészség felé. A [REDACTED] stb. [REDACTED] azonban, mivel 2017. június 24-én a 8-as presszóban ököllel a bal bordámba beleütött,

belecsikart a karomba, felrángatott a székről és a bejárati ajtó irányába lökött. Az eset következtében a pólóm elszakadt, a bal karom belilult, a bal bordám eltörött. A karomom elszenvedett sérülés 8 napon belül, a bordatörés 8 napon túl gyógyuló.

A karomat a fiam 2017. július 27-én a telefonjával lefényképezte, a felvételeken a csikarás nyomai jól láthatóak. (A fiammal 07.25-én nem találkoztam, 07.26-án sem, mivel Pesten volt.)

Azt, hogy a kocsmáros megfogta a karomat és kitessekelt a kocsmából, [REDACTED] tanú többször is megerősítette (nyomozati iratok 74. o.: a tanú vallomása 1. bekezdés [REDACTED] és az utolsó bekezdés; 94. o.)” Édesapám a nyomozás megszüntetése elleni panaszában – a súlyos testi sértés mellett - a sérelmére elkövetett könnyű testi sértést továbbra is sérelmezte. (Ahogy a tanúkenti kihallgatása során is: „Azért tettük a feljelentést két hét után, mert nem szűnt a fájdalom a bordámnál. A durva csikarást azt tudom bizonyítani, mert a fiam felvette a telefonra, hogy kék lett a kezem, ahogy a [REDACTED] durván belém mart. A sérülést vette fel.” – nyomozati iratok 57.o, 3. bek.)

Édesapám a panaszában egyébiránt sérelmezte azt is, hogy a szakadt pólót magammal vittem a tanúkihallgatásra és a szembesítések során is, de a nyomozó hatóság eljáró tagja azzal nem foglalkozott, bár az tárgyi bizonyíték. A felajánlott, de mellőzött bizonyításnak az iratokban nyoma sincs, a mellőzés indokolása hiányzik. Sérelmezte továbbá, hogy a fényképfelvételeket bár bemutattam a nyomozó hatóság eljáró tagjának, és kértem, hogy másolják át adathordozóra és csatolják az iratokhoz, az nem történt meg. A felajánlott, de mellőzött bizonyításnak az iratokban nyoma sincs (jegyzőkönyvben nincs rögzítve), a mellőzés indokolása hiányzik. Sérelmezte továbbá, hogy a feleségem tanúkenti kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítvány jegyzőkönyvezése szintén elmaradt, a mellőzés szóban indokolva lett azzal, hogy „miért, ő nem volt ott”, holott édesapám karján a kék foltokat és a szakadt pólót az esetet követően ő is látta, továbbá a bordájára neki is panaszkodott. Sérelmezte azt is, hogy a fényképfelvételek megküldése a szakértőnek – a szakértő jelzése ellenére – elmaradt, ezért a szakvélemény – a szakértő által elismerten is – hiányos.

Édesapám által előterjesztett panaszt a Balassagyarmati Járási Ügyészség 2018. március 20-án kelt, B.1688/2017/6. számú határozatával elutasította. Az elutasító határozatban tájékoztatta a sértettet, hogy az ügyben pótmagánvádlóként léphet fel.

Édesapám 2018. március 12-én elhalálozott, a panaszt elutasító határozatot én vettem át 2018. március 29-én. Az ügyészségnek a panaszt elutasító határozat meghozatalakor édesapám haláláról nem volt tudomása.

2018. május 29-én kelt, a Balassagyarmati Járási Ügyészségre előterjesztett beadványomban bejelentettem, hogy a régi Be. 51. § (3) bekezdése alapján a sértett helyébe lépek. A beadvány továbbá az alábbiakat tartalmazta: „Figyelemmel arra, hogy édesapám a sérelmére elkövetett cselekmény miatt az elkövetéstől számított 30 napon belül feljelentést tett, és a feljelentésben a bordatörés mellett a karján jelentkező, 8 napon belül gyógyuló sérülést is sérelmezte, ami a nyomozás során felajánlott, de mellőzött fényképfelvételekkel bizonyítható, kérem, hogy az iratokat a magánvádas eljárás lefolytatása végett a Be. 497. § (2) bekezdése alapján szíveskedjék megküldeni a Balassagyarmati Járásbíróságnak.”

A Balassagyarmati Járásbíróság 2018. október 31. napján kelt, 22.Bpk.432/2018/2. számú végzésével testi sértés vétsége miatt [REDACTED] ellen indított büntetőügyben az eljárást – hivatkozva a Be. 492. § (2) bekezdés b) pontjára - megszüntette.

A végzés indokolása szerint id. [REDACTED] a 8 napon belül gyógyuló sérülést is magába foglaló feljelentést a cselekmény elkövetésétől számított 30 napon belül megtette. Ifj. [REDACTED] 2018. március 29-én szerzett tudomást arról, hogy id. [REDACTED] feljelentése alapján súlyos testi sértés büntetése miatt fo [REDACTED] § [REDACTED] által benyújtott panaszt [REDACTED]. [REDACTED] 2018. május 29-én, a jogszabályban biztosított 30 napos határidőn

túl lépett néhai id. [REDACTED] sértett helyébe, ezért az ügyben nincs joghatályos magánindítvány, mely a büntetőjogi felelősségre vonás akadályának minősül, így az eljárás lefolytatásának nincs helye. A bíróság a határozata jogalapjául hivatkozott az akkor hatályos Be. 51. § (3) bekezdésére, valamint az 52. § (2) bekezdésére.

Figyelemmel arra, hogy

- a régi Be. 51. § (3) bekezdése a sértetti jogutódlásra – az új Be.-vel ellentétben – határidőt nem állapít meg, továbbá arra, hogy
- a régi Be. 52. § (2) bekezdése az ügyben nem irányadó, mivel id. [REDACTED] eljárási pozíciója a halála bekövetkeztekor még nem magánvádló, hanem feljelentő,

a Balassagyarmati Járásbíróság fenti számú végzésével szemben fellebbezést terjesztettem elő.

A másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék 2019. január 14. napján kelt, 14.Beüf.592/2018/2. számú végzésével a Balassagyarmati Járásbíróság 22.Bpk.432/2018/2. számú végzését helybenhagyta.

A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság téves indokok mentén jutott arra az egyébként helyes következtetésre, hogy az eljárást meg kell szüntetni.

A másodfokú bíróság ugyanakkor mindkét vonatkozásban osztotta a fellebbezői álláspontot (bár, álláspontja szerint, azokból a fellebbező is helytelen jogi következtetéseket vont le):

„Kétségtelen tény, hogy a feljelentésben László Róbert terhére rótt cselekmény vonatkozásában id. [REDACTED] sértett volt, ahogyan is az is helytálló a fellebbezésben foglaltak alapján, hogy az 1978. évi XIX. törvény a sértett halála folytán történő helyébe lépés vonatkozásában nem tartalmazott határidőt, azokat az eseteket kivéve, amikor a sértetti pozíció kiegészült a magánvádlói, vagy pótmagánvádlói státusszal.” (indokolás 2. o. utolsó bek.).

„Az is vitathatatlan, hogy id. [REDACTED] halála bekövetkeztekor – 2018. március 12-én – nem volt magánvádlói pozícióban, ...” (indokolás 3. o. 1. bek.)

A másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy id. [REDACTED] nem magánindítványra büntetendő bűncselekmény miatt tett feljelentést, és feljelentése nem tartalmazta id. [REDACTED] azon nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, így feljelentése nem felelt meg a magánindítvány tartalmi követelményeinek. „Jóllehet idősebb [REDACTED] 2017. augusztus 11-én kelt beadványa tartalmilag feljelentés volt, ugyanakkor a feljelentés az alapjául szolgáló tényállás leírását követően, az utolsó előtti bekezdésben mindössze az alábbiakat tartalmazza: A fentiek alapján feljelentést teszek [REDACTED] szemben ([REDACTED]) súlyos testi sértés miatt.” A magánindítvány mánia pedig a büntetőjogi felelősségre vonás akadályát képezi. Kifejtette továbbá, mivel id. [REDACTED] a feljelentésében megnevezte [REDACTED] a magánindítvány előterjesztésére 2017. augusztus 24-ig lett volna lehetősége, tehát még halála előtt leírt a joghatályos [REDACTED] sértett halála folytán a helyébe lépve határidőben a könnyű testi sértés miatti magánindítványt. Kiemelte továbbá, hogy a jogosult halála esetén a hatóságokat nem terheli a magánindítvány megtételére utaló felhívás (BH1991.384.). Kifejtette továbbá, hogy a nyomozó hatóság az eljárást azért szüntette meg, mert nem látta sem közvádra, sem magánvádra üldözendő bűncselekmény elkövetését megállapíthatónak, így semmilyen indoka nem volt a magánindítvány előterjesztésre való felhívásra. Rögzítette ugyanakkor, ha a büntetőügyben eljáró hatóságnak az ügygel kapcsolatos jogi értékelése megváltozik, ez utóbbi eset is alapul szolgálhat a magánindítvány előterjesztésre való felhívásra (BH2001.58.)

Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A Be. érintett rendelkezései:

868. § (1) E törvény rendelkezéseit - a 868-876. §-ban meghatározott eltérésekkel - a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.

870. § (1) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

874. § (3) E törvénynek a magánindítvány előterjesztésének határidejére vonatkozó szabályát e törvény hatálybalépését követően elkövetett bűncselekmények esetében kell alkalmazni.

378. § (1) Magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetén csak a jogosult indítványára indítható meg vagy folytatható a büntetőeljárás.

(2) Magánindítványnak kell tekinteni a magánindítvány előterjesztésére jogosult feljelentését és bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja.

(3) A magánindítványt attól a naptól számított egy hónapon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekményről tudomást szerzett.

(4) Ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető, a magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni. Ebben az esetben a (3) bekezdésben meghatározott határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett.

(5) Az elhunyt sértett hozzátartozója a még nyitva álló határidő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.

(6) A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak akkor van helye, ha a bűncselekmény közvéderre üldözendő.

371. § (1) Ha a panaszt elbíró ügyész a sértettnek a feljelentés elutasítása vagy az eljárás megszüntetése miatt előterjesztett panaszát elutasítja, a határozatában tájékoztatja a sértettet a pótmagánvádlóként történő fellépés lehetőségéről, feltételeiről, valamint a pótmagánvádló jogairól és kötelezettségeiről.

(2) Ha az eljárást a 398. § (2) bekezdés e) pontja alapján szüntették meg, a tájékoztatás arra is kiterjed, hogy a pótmagánvádlóként történő fellépés annak a bűncselekménynek a tekintetében lehetséges, amely miatt az ügyész az eljárást megszüntette.

(3) Ha a feljelentést azért utasították el, vagy az eljárást azért szüntették meg, mert a cselekmény nem közvéderre üldözendő bűncselekmény, a határozatában az (1) bekezdésben foglaltakon túl az ügyész arról is tájékoztatja a sértettet, hogy a pótmagánvádlóként történő fellépés helyett a magánvéderre üldözendő bűncselekmény miatt a vádat magánvádlóként képviselheti.

(4) A sértett a panaszát elutasító határozat kézbesítését követő egy hónapon belül léphet fel magánvádlóként, és ha a magánindítvány hiányzik, a nyilatkozatát e határidőn belül pótolhatja. Ha a sértett magánvádlóként lép fel, pótmagánvádlóként nem léphet fel.

(5) Ha a sértett magánvádlóként lép fel, és az ügyész a vád képviseletét nem veszi át, az ügyész a feljelentést a sértett nyilatkozatával és az ügyiratokkal együtt nyolc napon belül megküldi a bíróságnak.

CIV. FEJEZET

MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁS

765. § (1) Az eljárás feljelentésre indul meg. A feljelentésben elő kell adni, hogy a sértett ki ellen, milyen cselekmény miatt és milyen bizonyítékok alapján kéri a büntetőeljárás lefolytatását.

TIZENHARMADIK RÉSZ

A TÁRGYALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

492. § (2) A bíróság az eljárást nem ügydöntő végzéssel megszünteti, ha

b) a magánindítvány hiányzik és az a 378. § (4) bekezdése alapján már nem pótolható,

TIZENNEGYEDIK RÉSZ

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS

567. § (2) A bíróság nem ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha

b) a magánindítvány hiányzik és az a 381. § (4) bekezdése alapján már nem pótolható,

TIZENÖTÖDIK RÉSZ

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

608. § (1) A másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

e) a bíróság az 567. § (1) bekezdés a)-b) és d)-e) pontjában, valamint (2) bekezdésében meghatározott valamely ok törvénysértő megállapítása miatt az eljárást megszüntette,

A régi Be. érintett rendelkezései:

173. § (1) Magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

(2) A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

(3) A magánindítványt attól a naptól számított harminc napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. A (2) bekezdésben meghatározott esetben ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett. Az elhunyt sértett hozzátartozója a még nyitva álló határidő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.

(4) A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak akkor van helye, ha a bűncselekmény közvádra üldözendő.

XXIII. Fejezet

A MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁS

497. § (1) Az eljárás feljelentésre indul meg. A feljelentésben elő kell adni, hogy a feljelentő ki ellen, milyen cselekmény miatt és milyen bizonyítékok alapján kéri a büntetőeljárás lefolytatását. A feljelentést a bíróságon kell írásban vagy szóban megtenni, a szóbeli feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

„Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése egyrészt magában foglalja - általában véve - a bírósághoz fordulás jogát, másrészt eljárási garanciákat követel meg.” {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]} „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a

bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}

„Az eljárási jogok elsőgenerációs alapjoként a közhatalom olyan korlátját képezik, amely az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárási jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. Az eljárási jogok tartalma különböző lehet a büntető-, polgári és közigazgatási eljárások esetében, azok eltérő jellege és célja alapján, ugyanakkor összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen.” 21/2016. (XI. 30.) AB határozat [37]

A 40/1193. (VI.30) AB határozat szerint:

„A demokratikus jogállamban a büntető hatalom az állam - alkotmányosan korlátozott - közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek büntetőjogi felelősségre vonása. Ebben a büntetőjogi rendszerben a bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmeként szerepelnek és a büntetés jogát az állam gyakorolja. A bűncselekmények ténylegesen okozhatnak magánsérelmet, azonban a társadalom, a jogrend megsértéseként való értékelésük vezetett az állam büntető hatalmához, az állami büntetőmonopóliumhoz.

A bűnüldözés kizárólagos joga egyben a büntető igény érvényesítéséről való gondoskodás kötelezettségét jelenti. Ezt tükrözi a hivatalból való eljárás törvényben rögzített büntetőeljárási alapelve, amely szerint a büntetőügyekben eljáró hatóságok a törvényben megállapított feltételek fennállása esetén kötelesek a büntetőeljárást lefolytatni (Be. 2. §).

A bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága csak korlátozott mértékben játszik szerepet. A magánvádas ügyeknél az egyébként alkotmányos alapjogokat sértő bűncselekmények miatt (pl. rágalmazás, becsületsértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése) az állam a büntető igény érvényesítését jelentős mértékben átengedi a sértettnek, aki nem csupán a büntetőeljárás megindításáról dönt, hanem a vádat is képviseli a bíróság előtt, továbbá a bíróságnak a bűnösség és a büntetés kérdésében kialakított álláspontját fellebbezés útján kifogásolhatja. A magánindítványra üldözendő bűncselekményeknél (nemi erkölcs elleni bűncselekmények, hozzátartozó részéről elkövetett vagyon elleni bűncselekmények), a sértett csupán arról dönthet, hogy kívánja-e az elkövető megbüntetését: az ettől függően meginduló eljárás azonban a továbbiakban hivatalból folyik.”

A 95/2008. (VII.3.) AB határozat szerint:

„A bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott mértékben játszik szerepet, mert a bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik, ezért büntető igénnyel az állam lép fel. Kivételes esetben, elsősorban a sértett kímélete miatt törvény a sértettet feljogosítja annak eldöntésére, kívánja-e az elkövető megbüntetését. Ilyenkor a sértett erre irányuló szándéka nélkül a büntetőeljárást nem lehet megindítani, a már megindult büntetőeljárást pedig meg kell szüntetni. A törvényalkotó további döntése, hogy a magánindítványra büntetendő bűncselekmények esetében, büntetőpolitikai megfontolásokból a vád képviseletét is rábízza-e a sértetre magánvádas eljárásban, vagy pedig a magánindítvány előterjesztése után az eljárás hivatalból, közvádra folytatódik.”

Bár a bűncselekményeket bárki feljelentheti, a magánindítványra üldözendő cselekmények esetében nem ez a helyzet. A bárki által megtehető feljelentéssel szemben a magánindítványt meghatározott bűncselekmények esetén csak az arra feljogosított személy terjesztheti elő.

A magánindítvány a hivatalból eljárás elve alóli kivétel. Azt fejezi ki, hogy más személy feljelentése alapján, illetve hivatalból, a sértett akarata ellenére nem indítható, illetve nem folytatható büntetőeljárás. A törvény ezáltal a feljelentési jogot korlátozza. A magánindítvány hiánya eljárási akadály, mely a büntetőeljárás megindítását, illetve folytatását zárja ki.

A magánindítvány ennek megfelelően, a magánindítvány előterjesztésére jogosult feljelentése és bármely olyan nyilatkozata, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja (Be. 378. § (2) bekezdése, mely a Be. 868. § (1) bekezdése értelmében a folyamatban lévő eljárásokban is irányadó.).

A törvényszék jogértelmezése ugyanakkor a hatályos Be. 378. § (2) bekezdését nem követi, ennyiben contra legem. A törvényszék ugyanis csak abban az esetben tekinti joghatályos magánindítványnak a sértett 30 napon belül tett feljelentését, ha a feljelentés tartalmazza a sértett kifejezett nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja. A bíróság jogértelmezésében tehát a magánindítvány nem a sértett **bármely olyan nyilatkozata**, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, hanem **az a (kifejezett) nyilatkozata**, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja. A bíróság ilyen kifejezett nyilatkozat hiányában a sértett feljelentését nem tekinti magánindítványnak, még akkor sem, ha a Be. 886. § (1) bekezdése alapján a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó 378. § (2) bekezdése szerint magánindítványnak kell tekinteni a magánindítvány előterjesztésére jogosult feljelentését is. E szabály magyarázata egyébként az, hogy a feljelentés előterjesztése kifejezi a büntetőjogi felelősségre vonás iránti igényt: a büntetőeljárás kezdeményezésére irányuló kifejezett akarat tehát a feljelentés előterjesztése által teljesül.

A Be. értelmében a sértett feljelentése joghatályos magánindítvány, a törvényszék jogértelmezésében viszont kizárólag a sértett azon kifejezett nyilatkozata az, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja. A törvényszék ezen megszorító értelmezése a bírósághoz fordulás joga, mint alapjog gyakorolhatóságának gátat szab, mivel a sértett azon kifejezett nyilatkozata hiányában, mely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, a magánvádas eljárás lefolytatását nem teszi lehetővé, ezáltal sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bíróság eljárásához való jogot.

Másrészt, a súlyosabb minősítés alá eső bűncselekménybe az enyhébb minősítés alá eső befejezett bűncselekmény beolvad, így ugyanannak a sértettnek a sérelmére egyazon alkalommal elkövetett súlyos testi sértés (itt: bordatörés) és a könnyű testi sértés (itt: a karon jelentkező kék foltok) csupán látszólagos halmazatot képez, azaz nincs lehetőség több bűncselekmény miatti felelősségre vonásra. Mindebből kifolyólag az eljárás csak és kizárólag súlyos testi sértés miatt indulhatott meg, így annak előírása, hogy a sértett a könnyű testi sértés miatt 2017. augusztus 24-ig terjeszthetett volna elő magánindítványt, a halmazati szabályok miatt önkényes, és sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot.

A magánindítvány előterjesztésének a határideje – a közvédas bűncselekmények kivételével – jogvesztő. E határidő – a régi Be. szerint 30 nap, melyet az elkövető kilétéről való tudomásszerzéstől, illetve – amennyiben a büntetőeljárás már megindult, és később derült ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntetendő – a hatóság felhívásáról való tudomásszerzéstől kell számítani.

Ha tehát az eljárás hivatalból indult meg, és az eljárás adatai alapján megállapítják, hogy az eljárás lefolytatása magánindítványhoz kötött, a magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni az eljárás folytatásához. Ebben az esetben a jogosultnak a hatóság felhívásától számított 30 napon belül van lehetősége a magánindítvány előterjesztésére. A magánindítvány előterjesztésének végső időpontja a büntethetőség elévülése.

Amennyiben a feljelentés alapján megindult az eljárás, és a nyomozás során állapították meg, hogy a feljelentett cselekmény nem közvádra, hanem magánvádra üldözendő, ezért az eljárást megszüntették, akkor ebben az esetben a sértett eldöntheti, hogy – az ügyész álláspontját elfogadva – magánvádas eljárásban lép fel, vagy – a közvádas bűncselekmény miatt – pótmagánvádlóként jár el. A sértett rendelkezési joga érvényesíthetősége érdekében, a pótmagánvádas és a magánvádas eljárás kollízióját feloldandó, az új Be. kifejezetten előírja az ügyész tájékoztatási kötelezettségét mind a pótmagánvád, mint a magánvád előterjeszthetősége vonatkozásában. A régi Be. esetében nem ez volt a helyzet.

A régi Be. alapján az ügyésznek kizárólag a pótmagánvád előterjeszthetőségére vonatkozóan volt kifejezett tájékoztatási kötelezettsége. A magánvádra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor a Be. egyéb rendelkezéseiből levezethető. A régi Be. 173. § (2)-(3) bekezdése szerint ugyanis, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető, a magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kellett szerezni, és a magánindítvány előterjesztésének a határideje a felhívástól számított. Mivel azonban a régi Be. nem írta elő a panaszt elutasító határozat kötelező tartalmi elemeként a magánindítvány előterjesztésére vonatkozó felhívást, az rendre elmaradt. A felhívás hiányának a terhe pedig a sértetten maradt, egyrészt azért, mert a felhívás hiányában a sértett vagy nem lépett fel magánvádlóként (bár a feltételei fennálltak), vagy fellépett, de ebben az esetben a 30 napos jogvesztő határidő betartását a panaszt elutasító határozat közlésétől számítva ugyanúgy megkövetelték, mintha az elutasító határozat a felhívást tartalmazta volna (ld. jelen ügyben az elsőfokon eljáró bíróság). Azonban, ha a határidőt a felhívástól kell számítani, és nincs felhívás, a határidő el sem kezdődhetett, ennek hiányában le sem járhatott. Amennyiben tehát a sértett felhívás hiányában az elévülési időn belül mégis fellép, azt joghatályos magánindítványnak kell tekinteni.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – a tisztességes eljáráshoz való jog részeként – a bírósághoz fordulás alapjogát állapítja meg. Ez a rendelkezés mindenkinek alanyi jogosultságot biztosít ahhoz, hogy jogát független és pártatlan bíróság előtt érvényesítse. Az Alkotmánybíróság az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a bírósághoz fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A feleknek Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelezettségeiket elbírálja.

A fél anyagi és eljárási jogaival szabadon rendelkezik, így mindenkinek szabadságában áll anyagi jogainak eljárási érvényesítése, a bíróság igénybevétele. Így a sértett jogosult eldönteni, hogy a közvádra üldözendő bűncselekmény miatt, az eljárás megszüntetése esetén, pótmagánvádlóként lép fel, vagy – amennyiben a feljelentett cselekmény magánvádasnak minősülhet – külön felhívás nélkül is magánvádlóként lépjen fel. A sértett rendelkezési jogát a bíróság nem korlátozhatja annak a kimondásával, ha a nyomozó hatóság az eljárást azért szünteti meg, mert nem látta sem közvádra, sem magánvádra üldözendő bűncselekmény elkövetését megállapíthatónak (holott magánvádra üldözendő bűncselekmény elkövetése megállapítható), semmilyen indoka nincs arra, hogy a magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát beszeresse. Ha nem szerzi be, ennek csak egy következménye lehet: a sértett az elévülési időn belül terjeszthet elő joghatályos magánindítványt, mivel a magánindítvány előterjesztésének a határidejét – felhívás hiányában – nincs mitől számítani. A hatóság mulasztása ugyanis nem eshet a sértett terhére.

A törvényszék tehát megszorítóan értelmezte a régi Be. 173. § (3) bekezdését, amikor lényegében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közvádas bűncselekmény miatt folyamatban lévő eljárás megszüntetése esetén, a magánindítvány előterjesztésre való felhívás nélkül a sértett magánvádlóként nem is léphet fel. A törvényszék a magánvádas eljárás lefolytatásához olyan további feltételt szabott, amit a jogszabályok nem írnak elő, ezáltal a bírósághoz fordulás

Alaptörvényben biztosított alapjoga érvényesülése elé önkényesen gátat szabott, egyúttal sértette a sértett – emberi méltósághoz való jogból levezethető – önrendelkezési jogát (illetve ennek eljárásjogi aspektusát, az eljárásjogi értelemben vett rendelkezési jogot) is, ezáltal az Alaptörvény II. cikkének a sérelmét is okozva. Nem tekinthető az önrendelkezés alkotmányos joga szükséges, elkerülhetetlen és arányos korlátozásának ugyanis az, ha a bíróság a hatóság mulasztása esetén, a magánindítvány előterjesztésére való felhívás hiányában a magánvádas eljárás lefolytatását nem teszi lehetővé.

Összegezve, a törvényszék az érdemi elbíráláshoz olyan további feltételt határozott meg, amely a jogszabályokból nem következik, ezáltal megakadályozta a bírósághoz fordulás jogának tényleges érvényesülését. Törvénysértően állapította meg a magánindítvány hiányát, mint eljárási akadályt, emiatt a büntetőjogi igényt nem bírálta el. A bíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezen belül a bírósághoz fordulás jogát akadályozó módon értelmezte a magánindítvány szabályait. A bíróság jogértelmezése egyúttal az Alaptörvényben garantált alapvető jog (bírósághoz fordulás joga) gyakorolhatóságáról is döntött, azt önkényesen zárta ki, ezért határozata alaptörvényellenes. A bíróság jogértelmezése közvetlenül befolyásolta az alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését, mivel az a magánindítvány szabályainak bíróság általi értelmezés miatt nem tudott ténylegesen érvényesülni. Az alapjog sérelmét a magánindítványra vonatkozó szabályok bíróság általi értelmezése okozta.

Tájékoztatom a T. Alkotmánybíróságot, hogy a személyes adataim közléséhez nem járulok hozzá.

Szécsény, 2019. augusztus 8.

Tisztelettel:

